

- trainang.]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 5. Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy – Scientific journal of M.P. Dragomanov NPU. Series 5. Pedagogical sciences: realities and perspectives*, 54, 238-243 [in Ukrainian].
7. Ciprés, A. P. & Habib M. (2014). *New Teaching Methods: Merging «John Dewey» and «William Heard Kilpatrick» Teaching Techniques. Proceedings of the 2014 Federated Conference on Computer Science and Information Systems*. pp. 803-808 DOI: 10.15439/2014F398 [in English].
 8. Knoll, M. (1991). *Europa-nicht Amerika: Zum ursprung der projektmethode in der pädagogik, 1702-1875. Pädagogische Rundschau*, 45, 41-58 [in German].
 9. Strauss, V. (2018). *Project-based learning is a new rage in education. Never mind that it's a century old. The reform pendulum*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/education/2018/12/12/project-based-learning-is-new-rage-education-never-mind-that-its-century-old> [in English].

Moskalyova L. Yu. Project activity as a means of forming the professional competence of future teachers of the New Ukrainian School

The peculiarities of the training of future teachers of the New Ukrainian School are considered in the article. The essence of the professional competence of the modern teacher; the structural components of the competence and requirements for professional activity are revealed. The advantages of application of project technologies in the professional activity of the teacher of the New Ukrainian School are highlighted and the necessity of their application is emphasized, which is conditioned by the rapid development of the social sphere of the society, digital technologies and the cross-border distribution and exchange of information, where the quality of education becomes the most valuable. This analysis reveals the urgent need to apply project activity in the educational process of higher education institutions as a means of forming the professional competence of future teachers of the New Ukrainian School. This statement is reflected in the regulatory framework of Ukraine, the Concept of the New Ukrainian School, and the Law on Higher Education.

The author clarifies and analyzes such concepts as teacher's professional competence, project-based learning, project and project activity. Studying the foreign and domestic experience of higher education institutions and training of teachers in recent years makes it possible to substantiate the efficiency of project-based learning and project activity application as a means of forming professional competence. Project activity in the educational process allows to integrate knowledge from different disciplines and personal experience and to acquire, in course of, new knowledge and skills; turns theoretical knowledge to practical experience; develops professional reflection; teaches social interaction and teamwork; creates conditions for higher education acquirers to promote their responsibility for their own learning (they become active participants) and further professional activity; enables students to experience their own professional strength; allows to objectively evaluate in practice the advantages and opportunities of the project-based learning, project technologies for pedagogical activity.

Key words: teacher, professional competence, professional competence of a teacher, project-based learning, project, design, project activity, New Ukrainian School.

УДК 378.1:355.232.2

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.11>

Невзоров Р. В.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ АВІАЦІЙНИХ ТРЕНАЖЕРІВ У НАЗЕМНОМУ НАВЧАННІ БОЙВИМ ПОЛЬОТАМ МАЙБУТНІХ ЛЬОТЧИКІВ ТАКТИЧНОЇ АВІАЦІЇ

Висвітлене обґрунтування методичних підходів до використання авіаційних тренажерів у наземному навчанні бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації. Зазначається, що сучасні комп'ютерні системи створюють основу для наземного навчання бойовим польотам, що забезпечує формування знань, умінь і навичок пов'язаних з інтелектуальною повітряно-тактичною діяльністю. При цьому на комп'ютерні технології у процесі наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації покладаються наступні основні функції: навчання визначенню стратегії дії у бойовому польоті шляхом перевірки правильності та повноти складання плану бойового польоту; навчання прийняттю оперативних тактичних рішень у бойовому польоті; формування просторових уявлень про положення у повітрі відносно повітряного та наземного противника (повітряних та наземних цілей); формування навичок передбачення розвитку повітряно-тактичних ситуацій; формування навичок сумісних дій щодо пілотування, управління зброєю та прийняття тактичних рішень; навичок перетворення прицільно-навігаційної інформації в образи повітряно-тактичної ситуації. Тобто застосування комп'ютерних технологій забезпечує формування знань, умінь і навичок пов'язаних з інтелектуальною повітряно-тактичною діяльністю. Це розвиває якості тактичного мислення, творчість в процесі підготовки та виконання бойових польотів. Наголошено, що наземне навчання бойовим польотам є багатовекторним процесом. Тому велику роль в ньому відіграє освітній простір і теоретично та методично забезпечене наземне бойове освітнє середовище як його складова. Його створення висуває певні методологічні, методичні й організаційно-методичні вимоги. У професійній військовій педагогіці це дає можливість розглядати процес наземного навчання бойовим польотам як систему. Тобто тренажерна підготовка постає як системотворчий компонент. Це дозволяє вивчити проблему підготовки до бойових польотів на землі в процесі навчання у льотному закладі вищої військової освіти у всій сукупності її властивостей, структурних складових і зв'язків, що дуже важливо при формуванні фахової компетентності майбутніх льотчиків тактичної авіації.

Ключові слова: майбутній льотчик тактичної авіації, наземне навчання бойовим польотам, технічні засоби навчання.

Сучасна тактична авіація (ТА) здатна уражати повітряні та наземні цілі високоточною зброєю. Підвищення складності діяльності льотчика ТА у бойовому польоті (великий спектр завдань та умов діяльності) обумовлює посилення уваги до питань навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації.

Виконання бойових польотів є найскладнішим видом людської діяльності, що обумовлює складність навчання майбутніх льотчиків ТА. При цьому рівень підготовленості повинен гарантувати ефективність виконання бойових польотів у зв'язку з тим, що випускник льотного закладу вищої військової освіти відразу ж може бути задіяний до виконання бойових завдань.

Процес сучасного наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків ТА включає цілий комплекс засобів і видів підготовки. Це дозволяє по новому розглядати льотну професійну військову освіту. Враховуючи сучасні дидактичні можливості технічних засобів навчання (ТЗН), у тому числі авіаційних тренажерів, можна визначити, що наземне бойове освітнє середовище майбутніх льотчиків ТА складається з: освітнього простору теоретичного навчання бойовим польотам; освітнього простору практичного тренажерного навчання бойовим польотам; спеціальної фізичної підготовки та виживання в умовах автономного існування. При цьому практична частина "наземного бойового освітнього середовища" є наземною складовою критерію навченості виконанню бойових польотів (наявність певних знань, умінь і навичок підготовки, виконання бойових польотів та дій у разі вимушеного покидання літака), а також критерієм сформованості бойових якостей особистості, вмотивованості на бойову діяльність, надійності та витривалості у бойових умовах. Для цього "наземне бойове освітнє середовище" доцільно заповнити методами та засобами формування та розвитку морально-бойових, інтелектуальних повітряно-тактичних якостей, образу "Я" бойового льотчика. Але розвиток методичного забезпечення наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків ТА відстає від високих вимог до сучасного бойового льотчика. Використання сучасних ТЗН не відповідає вимогам розвитку повітряно-тактичного інтелекту та тактичного мислення.

У методиці наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків ТА переважають вербальні способи, що в умовах відсутності (недостатності) бойового досвіду знижує надійність діяльності у бойових польотах. Ці обставини визначають актуальність розробки психологічно обґрунтованих способів наземного навчання майбутніх льотчиків ТА на основі використання широкого спектру комп'ютерних технологій, що забезпечують розвиток повітряно-тактичного інтелекту, тактичного мислення та морально-бойових якостей. Тобто сучасні комп'ютерні системи створюють основу для наземного інтелектуального повітряно-тактичного навчання.

Основні функції комп'ютерних технологій у процесі наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків ТА наступні: навчання визначенню стратегії дій у бойовому польоті шляхом перевірки правильності та повноти складання плану бойового польоту; навчання прийняттю оперативних тактичних рішень у бойовому польоті; формування просторових уявлень про положення у повітрі відносно повітряного та наземного противника (повітряних та наземних цілей); формування навичок передбачення розвитку повітряно-тактичних ситуацій; формування навичок сумісних дій щодо пілотування, управління зброєю та прийняття тактичних рішень; навичок перетворення прицільно-навігаційної інформації в образи повітряно-тактичної ситуації. Тобто застосування комп'ютерних технологій забезпечує формування знань, умінь і навичок пов'язаних з інтелектуальною повітряно-тактичною діяльністю. При цьому у майбутніх льотчиків тактичної авіації формуються якості тактичного мислення, творчість в процесі підготовки та виконання бойових польотів [5, с. 308].

На нашу думку, досягнути таких результатів можливо за умови використання комп'ютерних технологій за такими принципами:

- пріоритет розвитку тактичного мислення в процесі використання ТЗН;
- поєднання знань прицільно-навігаційної (бойової) індикації з образними уявленнями просторових переміщень (положень) свого літака, літака противника, наземної цілі, засобів протиповітряної оборони противника, пущеної противником ракети;
- формування орієнтації майбутніх льотчиків тактичної авіації на теоретичну та тренажерну підготовку як інтелектуальну сутність наземного навчання бойовим польотам;
- надійність професійної діяльності в процесі підготовки та виконання бойових польотів забезпечується постійним об'єктивним усвідомленням своїх можливостей (самоконтролем), самовдосконаленням відповідно розвитку авіаційної техніки та тактики її застосування, тому використання ТЗН формує навички самонавчання (самостійної різноспрямованої підготовки до бойових польотів і самостійного ретельного розбору кожного бойового польоту) та самооцінки готовності до бойової діяльності.

З урахуванням вищенаведеної інформації, ми вважаємо, що авіаційні тренажери та ТЗН на основі комп'ютерних технологій в процесі наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків ТА забезпечують:

- формування вмінь і навичок створення образу бойового польоту, як способу відпрацювання процесів прийняття та реалізації тактичних рішень у повітрі з використанням граничних режимів польоту, вогневої та тактичної взаємодії в групі;
- управління процесом наземного навчання бойовим польотам;
- контроль та оцінку рівня підготовленості до бойової діяльності;
- контроль морально-бойових якостей, наявності психофізіологічних резервів.

Також сучасні ТЗН дозволяють вирішувати наступні дидактичні задачі наземного навчання бойовим польотам:

- формування просторових уявлень про тактичні прийоми та бойові маневри, розумових навичок визначення та заняття тактично вигідних положень у повітряному просторі відносно противника на всіх етапах бойового польоту (наземних і повітряних цілей);
- візуалізацію уявлень про можливі варіанти наземної та повітряної тактичної обстановки;
- набуття навичок застосування способів пошуку та виявлення типових повітряних і наземних цілей;
- відпрацювання алгоритмів дій і формування процесів прийняття тактичних рішень у повітрі на повітряний бій або авіаційний удар та в процесі їх виконання;
- формування навичок сумісних дій (пілотажних, тактичних, прицільних, навігаційних, просторових, управління підрозділом (групою));
- формування процесів прийняття тактичних рішень у динаміці повітряного бою, авіаційного удару, подолання протиповітряної оборони противника (формування процесів передбачення розвитку повітряно-тактичних ситуацій);
- навчання та тренування дій щодо зміни плану бойового польоту на різних його етапах в умовах неповної, невизначеної, суперечливої повітряно-тактичної інформації (набуття навичок оперативного-тактичного мислення);
- контроль і самоконтроль набуття морально-бойових якостей та психологічної готовності до виконання бойових польотів.

Характер і зміст визначених дидактичних задач наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків ТА із застосуванням сучасних ТЗН показує, що їх реалізація можлива з врахуванням закономірностей авіаційної психології та професійної педагогіки.

Як висновок доцільно відмітити, наземне навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків ТА це багатовекторний процес. Велику роль в ньому відіграє освітній простір та теоретично і методично забезпечене “наземне бойове освітнє середовище” як його складова. Його створення висуває певні методологічні, методичні та організаційно-методичні вимоги.

Основними напрямками реалізації цих вимог є:

- у методологічному напрямі – використання сучасних ТЗН як інструменту наземного розвиваючого повітряно-тактичного навчання ґрунтується на психолого-педагогічних аспектах. Це означає, що процес навчання повинен відповідати особистісному змісту навчання, психофізіологічній структурі бойової діяльності льотчика, законам психічних процесів прийняття тактичних рішень у динаміці бойового польоту та розвитку тактичного мислення;
- у методичному напрямі – виявлення “слабких місць” у застосуванні свого бойового авіаційного комплексу та противника з метою розробки нових тактичних прийомів і бойових маневрів, забезпечення ефективності та надійності бойової діяльності майбутніх льотчиків тактичної авіації; врахування характеристик діяльності льотчика у бойовому польоті (високий темп діяльності в процесі повітряного бою або авіаційного удару; недостатність тактичної інформації у бойовому польоті); складність просторового орієнтування у повітрі відносно повітряного та наземного противника (складність заняття тактично вигідного просторового положення); сумісність тактично-вогневих і пілотажних операцій;
- в організаційно-методичному напрямі – повна інтеграція всіх засобів наземного навчання бойовим польотам, створення комп’ютерних класів вогневої та повітряно-тактичної підготовки, системно-функціональний підхід щодо наземного формування підготовленості до бойової діяльності майбутніх льотчиків тактичної авіації.

Вважаємо, що реалізація цих вимог забезпечить формування творчого тактичного мислення, стратегій прийняття оптимальних тактичних рішень, здатності до формування планів бойових польотів (повітряних боїв, авіаційних ударів) на фоні будь-якої тактичної обстановки. У цьому випадку наземна інфраструктура сучасних ТЗН здатна забезпечити значний розвиток тактичного мислення та підвищення надійності майбутніх льотчиків тактичної авіації у бойових польотах.

У професійній військовій педагогіці це дає можливість розглядати процес наземного навчання бойовим польотам як систему. Тобто тренажерна підготовка постає як системотворчий компонент. Це дозволяє вивчити проблему підготовки до бойових польотів на землі в процесі навчання у льотному закладі вищої військової освіти у всій сукупності її властивостей, структурних складових і зв’язків, що дуже важливо при формуванні фахової компетентності майбутніх льотчиків ТА. Особливістю вивчення цієї проблеми є необхідність сполучення методів наземного навчання, теорій, поєднання різних областей знань (військових, педагогічних, психологічних, медичних, спеціальної фізичної підготовки тощо) на засадах системного підходу.

Формуванню фахової компетентності майбутніх військових льотчиків з використанням електронних комплексних тренажерних систем була присвячена велика кількість досліджень з тренажерної підготовки: формування емоційної стійкості [1, с. 92], переключення та розподіл уваги у польоті [2, с. 203], технологія діяльності екіпажу у звичайних та екстремальних умовах польоту [4], побудова концептуальної моделі образу польоту [1, с. 60]; психофізіологічна “вартість” професійної діяльності [3, с. 263] та ін. Тобто в галузі

професійної педагогіки та психології накопичений великий досвід, що розкриває процес льотного навчання [5, с 321]. Але наявна інтеграція у професійній військовій педагогіці та льотному навчанні, науковий потенціал педагогічної науки взагалі та дидактичних можливостей наземних ТЗН не в повному обсязі використовується в процесі наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації. До освітнього процесу не включені поняття надійності льотчика у бойовому польоті, концептуальна модель образу бойового польоту, моделі діяльності у різних повітряно-тактичних ситуаціях, інтегральна оцінка надійності бойової діяльності. А це, на нашу думку, складає основу “наземного бойового освітнього середовища”.

На нашу думку, наразі електронні комплексні тренажерні системи є основним засобом наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації та забезпечують формування знань навичок і вмінь підготовки та виконання різних видів бойових польотів, що обумовлює створення спеціальної методики навчання.

Це обумовлює необхідність наукового обґрунтування та розробки структури і змісту методики формування бойових якостей майбутніх льотчиків тактичної авіації у процесі моделювання бойових польотів на електронних комплексних тренажерних системах.

Методика бойового вишколу майбутніх льотчиків тактичної авіації при моделюванні бойових польотів на електронних комплексних тренажерних системах повинна складатись з наступних компонентів: мета, завдання, принципи, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання, критерії і методи оцінки [5, с. 322].

Метою методики є процес наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації в умовах моделювання повітряно-тактичних ситуацій на електронних комплексних тренажерних системах.

Завдання методики наступні:

1. Формування здатності обробляти велику кількість повітряно-тактичної інформації й оцінювати обстановку при недостатній інформації про противника в умовах ліміту та дефіциту часу.

2. Аналіз тактичного положення відносно противника та побудова концептуальної моделі образу відповідного бойового маневру або тактичного прийому, розробка 2-3 варіантів повітряно-тактичних рішень з подальшим визначенням оптимального та його реалізація.

3. Формування тактичного мислення на фоні виконання експлуатаційних, пілотажних, навігаційних завдань і здатності подумки випереджувати противника, розгадувати його намір дій у повітрі.

Зміст наведених завдань обумовлює необхідність застосування таких специфічних принципів навчання: регламентація та часове лімітування прийняття рішення на виконання тактичного прийому або бойового маневру та роботи з прицілом; додаткового психофізіологічного навантаження з прийняття тактичних рішень на всіх етапах бойового польоту (зліт та побудова бойового порядку, політ до цілі, подолання протиповітряної оборони противника, дії в районі цілі, повернення на аеродром посадки, розпуск бойового порядку та посадка); комплексного формування бойових якостей (тактичного мислення, пілотування на граничних режимах, агресивного захвату й утримання тактично вигідних положень, повітряно-вогневого вишколу).

Визначені специфічні принципи навчання обумовлюють необхідність моделювання достатньо великої кількості бойових польотів (повітряно-тактичних ситуацій за етапами бойових польотів). При цьому розвиток навичок творчого тактичного мислення забезпечується розробкою спеціальних повітряно-тактичних ситуацій, швидкою оцінкою обстановки та прийняттям тактичних рішень на заданому тактичному фоні.

Важливе значення у тренажерній підготовці має навчання моделюванню та плануванню бойових польотів. Таке навчання формує у майбутніх льотчиків тактичної авіації розуміння тактичних завдань за етапами бойового польоту, що є основою образу бойового польоту; цілісні образи тактичних положень відносно противника за прицільною (бойовою) інформацією, що відображає просторове положення противника (цілі) відносно свого літака.

Таким чином наземне навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації є достатньо складною психолого-педагогічною задачею, одним з шляхів вирішення якої є впровадження науково обґрунтованої методики навчання бойовим польотам на авіаційних тренажерах.

Використана література:

1. Гандер Д. В. Профессиональная психопедагогика. Москва : Воентехиниздат, 2007. 336 с.
2. Макаров Р. Н., Нидзий Н. А., Шишкин Ж. К. Психологические основы лётного обучения. Москва : МАКЧАК, 2000. 534 с.
3. Макаров Р. Н., Зарецкий В. М., Федоришин В. И. Человеческий фактор: рождение авиации, лётное обучение, тренажёры. / ред. И. Н. Найдёнов. Москва : МАКЧАК, 2003. 523 с.
4. Пономаренко В. А. Безопасность полёта – боль авиации. Москва : Флинта, 2007. 416 с.
5. Пономаренко В. А., Макаров Р. Н. Хрестоматия человеческого фактора в авиации через призму безопасности полётов (круг чтения): в 2 Т /ред. С. Д. Байнетов. Москва : МАПЧАК, 2010. Т. 1. 715 с.

References:

1. Hander D.V. (2007) Professionalnaya psikhopedagogika. [Professional psychopedagogy] Moskva: Voentekhinizdat [in Russian].
2. Makarov R.N., Nidzii N.A., Shishkin Zh.K. (2000) Psikhologicheskie osnovi letnoho obucheniia. [Psychological grounds of flight training]. Moskva: MAKCHAK [in Russian].
3. Makarov R.N., Zaretskii V.M., Fedoroshin V.I. (2003) Chelovecheskii faktor: rozhdenie aviatsii, letnoe obuchnie, trenazhery. [The human factor: the birth of aviation, flight training, flight simulators]. red. I.N. Naidenov – ed. I.N. Naidenov. Moskva: MAKCHAK [in Russian].

4. Ponomarenko V.A. (2007) Bezopasnost poleta – bol aviatsii. [Flight safety – the pain of aviation]. Moskva: Flinta [in Russian].
5. Ponomarenko V.A., Makarov R.N. (2010) Khrestomatiia chelovecheskogo faktora v aviasii cherez prizmu bezopasnosti poletov (kruh chteniia) [The anthology of the human factor in aviation through the prism of flight safety (a circle of reading)]: v 2 T /red. S.D. Baintov – in 2 V / ed. S.D. Baintov. Moskva: MAPCHAK, T.1 – V.1 [in Russian].

Nevzorov R. V. Methodical bases of use of aviation simulators in the ground combat flight training for future tactical aviation pilots

The article highlights the justification of methodical approaches to the use of aviation simulators in ground combat flight training of future tactical aviation pilots. It is noted that modern computer systems provide the basis for ground combat flight training, which arranges the development of knowledge, skills, and abilities related to intellectual air tactical activity. At that, the following essential functions are assigned to computer technologies in the process of ground combat flights training of future tactical aviation pilots: training to determine the strategy of action in combat flight by checking the correctness and completeness of drawing up a plan of combat flight; training in making tactical decisions in combat flight; formation of spatial inference about the position in the air relative to the air and ground enemy (air and ground targets); formation of skills for predicting the development of air-tactical situations; developing collaborative piloting, weapons management and tactical decision-making skills; skills of converting sight-navigation information into images of an air-tactical situation. That is, the use of computer technology provides the formation of knowledge, skills and abilities related to intellectual air tactical activity. It develops the qualities of tactical thinking, creativity in the process of preparation and execution of combat flights. It is emphasized that ground combat flight training is a multi-vector process. Therefore, the educational field plays an essential role in it, as well as it is component – a ground combat educational environment provided theoretically and methodically. Its creation requires specific methodological, methodical and organizational-methodical requirements. In professional military pedagogy, this makes it possible to consider the process of ground combat flights training as a system. That is, simulators training appears as a system-building component. It allows studying the problem of preparation for combat flights on the ground in the course of training in a higher airforce institution in all its aspects, structural components and communications, which is very important for the formation of the professional competence of future tactical aviation pilots.

Key words: future tactical aviation pilot, ground combat flight training, training techniques.

УДК 37.015.3:159.964.2

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.12>

Нелін Є. В.

**ШКОЛА «САММЕРХІЛЛ» ТА ПОЄДНАННЯ ФРЕЙДИЗМУ
З ПЕДАГОГІКОЮ СВОБОДИ В ІДЕЯХ О. НІЛЛА**

Досліджено особливості педагогіки ненасилля О. Нілла та поширення ідей вільного виховання на засадах психоаналізу. Встановлено історію розвитку школи-інтернату «Саммерхілл», специфіку зарахування і розподілу дітей по вікових групах. Розкрито ключові ідеї освітньої філософії О. Нілла, яка розвивалася на ідеях вільного виховання, любові, поваги до дитини, неприпустимості покарань і диктату дорослих. Досліджено особливості роботи учителів, організацію освітнього процесу, специфіку позаурочної діяльності (організацію дитячого самоуправління, театральних вистав, творчих студій, судової системи та ін.) й оцінювання знань учнів. Проаналізовано ставлення О. Нілла до найбільш відомих педагогічних концепцій першої половини ХХ ст., зокрема до авторитарної педагогіки, релігійного виховання і педагогіки свободи М. Монтесорі. Висвітлено критику педагогічних ідей О. Нілла як прояв педагогіки анархізму. Обґрунтовано використання О. Ніллом методів класичного психоаналізу (фрейдизму). Встановлено, що розвідки О. Нілла стосувалися, насамперед, проявів учнівської агресії, захисних механізмів особистості (сублімації, проєкції, раціоналізації, витіснення та ін.), першочергового впливу батьків на виховання дитини. Доведено, що поширення альтернативних шкіл на засадах ортодоксального психоаналізу було трендом європейської педагогіки першої половини ХХ ст. Зроблено висновок, що освітня філософія О. Нілла була пронизана багатьма ідеями, зокрема даосизму, екзистенціалізму, фрейдистського психоаналізу, а також педагогічного анархізму Г. Лейна. Перспективи подальших досліджень визначено у вивченні ідей психоаналітичної педагогіки на засадах індивідуальної психології А. Адлера та аналітичної психології К.-Г. Юнга.

Ключові слова: О. Нілл, Саммерхілл, школа, педагогіка, психоаналіз, фрейдизм, вільне виховання, психоаналітична педагогіка.

Гуманізація освітнього процесу сучасної школи є запорукою виховання соціально активної і самостійної особистості, здатної брати відповідальність за прийняття життєво важливих рішень. У концепції Нової української школи зазначено, що сучасна система освіти має формувати у дитини актуальні часу компетенції і готувати її до життя в умовах постійних змін. Для досягнення поставлених цілей автори концепції вбачають за доцільне впроваджувати в освітній процес всесвітньовідомі педагогічні практики, які показали свою дієздатність в умовах альтернативних закладів освіти.

Одним із прикладів такої практичної роботи була педагогіка свободи, яка активно розроблялася на початку ХХ ст. у високорозвинених країнах світу. Зокрема в Італії розвивалася педагогіка М. Монтесорі,